

4. HELGOLAND-INSTALLATIE IN DE KORVERSKOOI OP TEXEL.

Nu wij, sinds begin juli 1963 met de eerste Hollandse Helgolandfuik in de Staatseendenkooi op Texel vogels vangen, voldoen wij gaarne aan het verzoek van de redactie van ons blad om onze ervaringen te publiceren.

Om enigszins een indruk te krijgen van deze vangmethode volgt eerst iets over de fuik zelf.

De fuik is gebouwd in een bos van elzenkaphout van ruim 10 jaar oud. Tijdens het bouwen is dit bos geheel in de oude staat gelaten, behoudens enkele boomtoppen, die afgezaagd moesten worden. Het bouw materiaal bestaat uit groen geverfd 0,5 duims vollièregaas, creosootpalen en staaldraad. Hiervan is een soort fuik gemaakt van 40 m diep en met een

invliegopening van 25,5 m breed en 6,5 m hoog. Aan het einde van deze fuik komen de boven- en zijwanden te samen. Hier bevindt zich ter hoogte van 2 m boven de grond een doorvliegopening van 0,25 m². Deze opening wordt afgesloten door een glasplaat van 6 mm dikte, die geplaatst is in een hoek van 45°. (Een dunnere glasplaat wordt door fazanten kapot gevlogen) Langs deze glasplaat zakken de vogels, in een hokje van waaruit geen ontsnappen mogelijk is. Vogels, kleiner dan een koperwiek, kunnen zich hier terugtrekken van de in paniek geraakte, fladderende grote vogels. De constructie en vangmethode doen dus iets denken aan de vangpijp van de eendenkooi.

In de winter '63-'64 is het elzenbos voor de invliegopening omgezet in gemengd loofbos, coniferen en besdraagende struiken. Dit om de omgeving voor vogels aantrekkelijker te maken. Een slootje, dat in de lengterichting door de fuik loopt, biedt drinkgelegenheid.

Om een dergelijke vanginstallatie te bouwen is het wel gewenst om een terrein te hebben waar geen publiek komt.

Op Texel is de Korverskooi het enige plekje op staatsgrond, dat aan deze eis voldoet.

Het aantal vogels dat hier wordt gevangen is niet precies te bepalen, aangezien wij ook vangen met inloopfinken, klepkooien, mistnetten en de vangpijpen van de eendenkooi.

In mei 1964 kwam een kleinere Helgolandfuik in gebruik. Met deze vangmiddelen worden per jaar 2578 vogels gevangen, waarvan de grote Helgolandfuik er + 1700 op zijn naam heeft staan.

Tot nu toe zijn er 55 soorten in gevangen. Hiervan een kort overzicht:

Zij bestaan uit soorten van de familie der rallen (via het slootje), duiven, mezen, lijsters, zangertjes, goudhaantjes, vliegenvangers en vinken. Verder worden er vlaamse gaaien, winterkoninkjes, heggemussen, boompiepers en ringmussen in gevangen. Van de soorten oeverloper, boerenzwaluw, boomkruiper, kramsvogel en kleine vliegenvanger (!!) vingen wij één exemplaar. Enige aardige vangsten, die geheel aan de grote fuik zijn toe te schrijven willen we nader toelichten.

Per jaar 6 à 7 sperwers

" " 1 à 2 torenvalken. Dit voorjaar werd een paar-tje (♂♀) gevangen dat waarschijnlijk in de baltsvlucht naar binnen is gevlogen. De torenvalk broedt jaarlijks in het kooibos.

Per jaar 5 houtsnippen. In 1963 43 koekoeken (meest juv.)

" " 46 koekoeken, waarvan + 16 in de kleine fuik in 1965.

Per jaar 6 ransuilen.

" " 2 wielewalen. (Eén wielewaal (♂), die op 18-5-'62 in een mistnet werd gevangen, is op 26-5-'64 en op 25-5-'65 teruggevangen in de grote fuik. Dit jaar was hij in gezelschap van een ♀. Deze vogels vliegen ook waarschijnlijk in de baltsvlucht naar binnen. De wielewaal broedt jaarlijks in het kooibos.

In maart/april '64 werden in 15 dagen 390 merels gevangen. Na één rondgang door de fuik hadden wij éénmaal 56 ex. tegelijk.

Om tot deze vangsten te komen vangen wij per dag 6 maal ongeveer. Tijdens de mereltrek in het voorjaar '64 9 à 10 maal per dag. Dit vangen gaat heel eenvoudig in zijn werk. De fuiken zijn n.l. zo in het kooibos geplaatst, dat wij bij iedere rondgang om de kooiplas er doorheen moeten lopen. Vaak combineren wij dus het vangen met andere werkzaamheden.

Vanuit de jonge aanplant worden de vogels opgedreven. Met schuwe vogels, zoals sperwers, wielewalen en koekoeken heeft men niet de minste moeite. Zij vliegen steeds ver vooruit. Met sijzen, goudhaantjes en winterkoninkjes heeft men meer tijd nodig. Het is altijd een groot voordeel als men met meerdere personen kan opdrijven. De dichtheid van het bos speelt bij opdrijven een grote rol. Men moet zich altijd aan de vogels kunnen vertonen.

In de herfst werkt de trekdrang het vangen in de hand. De invliegopeningen van de fuiken zijn met opzet op het oosten geplaatst. Vogels, die 's morgens het bos invallen, trekken overdag al fouragerend in W-ZW richting en werken zo zichzelf vast.

Om vinkachtigen te vangen bewijzen de lokkers, geplaatst in de invliegopeningen, ons goede diensten. Ook voederen lokt vogels aan. Lijsters komen af op fruit, vinkachtigen op zaden. Wel voedert men dan ook de ratten.

Een Helgolandfuik maakt weinig slachtoffers. De dode vogels die wij per jaar vinden overschrijden niet het aantal van 10. De schuin geplaatste glasplaat aan het einde der fuik voorkomt dat de vogels zich doodvliegen. Hun vlucht wordt niet botweg afgeremd, doch meer geleidelijk. Bij proeven is gebleken dat vogels die met grote snelheid tegen de glasplaat vliegen, daarvan niet de minste schade ondervinden. Die vogels hielden wij na het vangen 2 uur vast. Hierna vlogen zij zonder zichtbare gebreken weg. Enige factoren die ongelukken voorkomen zijn de volgende:

De laatste 3 m van de fuik staat iets dwars op het geheel. De schijnbare doorvliegopening is zodoende pas goed te zien als de vogels deze op $\pm$ 8 m zijn genaderd. Ook moeten de vogels vaart minderen om op de kromming de bocht te nemen. Bovendien blijkt het dat zij op het allerlaatste moment toch nog iets van het glas zien.

Eénmaal heeft een ransuil een zanglijster geslagen toen zij samen in het vanghokje zaten. Kleine vogels vinden een enkele keer de dood in de fuik, omdat zij een jagende sperwer niet kunnen ontvluchten.

Dit was een greep uit onze ervaringen. Vóór- en nadelen zijn zo objectief mogelijk bekeken. Al Uw vragen zullen echter niet beantwoord zijn. Het opsommen van b.v. alle mee- en tegenwerkende factoren zou een dorre verhandeling worden.

Vogelvangers, die ook op deze manier willen gaan vangen, zullen wij graag met raad terzijde staan. Wij hopen in de toekomst nog eens ervaringen te kunnen uitwisselen.

M.C.Stoepker.